

dam: Les voor Anderen."

Daarin wordt verteld dat toen de Amsterdammers in 1968 een metro begonnen te bouwen er aanvankelijk een begroting voorzien was van ruim 200 miljoen gulden. Deze begroting is vrij constant gegroeid van 200 miljoen naar 400, dan naar 800 miljoen. En nu - 5 jaar later - zit men reeds aan anderhalf miljard gulden, t.t.z. meer dan 20 miljard van onze frankskens. En dit bedrag is nog steeds groeiend.

Alleszins iets dat tot nadenken stemt!

H.C.

* * * * *

UIT DE GENTSE PERS.

Joseph II, accompagné d'un ministre, visitait l'église de Saint-Bavon; arrivé devant le tableau de van Eyck, le ministre trouvait à notre première mère un embonpoint très remarquable; s'écria: "Voilà une Eve bien portante". "Ne voyez-vous pas, dit l'empereur, qu'elle a mordu dans la pomme".
(Journal de Gend, 9.2.1818)

Uit de Gazette van Gend.

22.6.1831: Er zijn hier gisteren twee spinners aangehouden, die met oranjeappels in de hand onze straten doorliepen.

22.10.1831: Al de katoendrukkers, lijnwaad- en garenblekers dezer stad hebben vanwege onze politie verbod ontvangen van 's nachts de wakers van hun meersen met vuurwapens te laten schieten, dewijl de schoten, welke men van tijd tot tijd gemeend heeft naar de schildwachten te zijn geweest uit de verschillende meersen dezer stad kwamen, alwaar de wakers sedert oudsher in gebruik zijn te schieten op het minste gerucht hetwelk zij horen en om hun meesters te doen zien, dat zij op hun plicht zijn.

28.10.1831: Een persoon, die gisteren avond Leve de Prins van Oranje in een estaminet had geroepen, is dadelijk aangehouden en naar de citadel opgebracht.

25.12.1839: Twee wakers der gebuurte van Onderbergen hebben verleden zaterdag op hun post zo rustig geslapen, dat men hun zonder hen wakker te maken, hun pijken heeft kunnen afnemen. Zulke wakers zijn zo slecht als degenen, die na het slaan van de uurklok "waakt uw vuren" uitgegalmd hebben zich in hun woning of in de een of andere kroeg begeven. Is het dan niet wonder, dat er gestolen en aangepakt wordt, wanneer de deken en de baljuws der gebuurten geen teken van leven geven?

Inderwaarheid, deze instelling der middeleeuwen heeft een hersamenstelling nodig.

* * * * *

M.S.

De Heer Wallaert, lid van de Heemkundige en Historische Kring "Gent" heeft een lijst van de werken in verband met Gent, die te bekomen zijn in de Stadsbibliotheek opgesteld.

PROVINCIALE PRIJZEN VOOR HEEMKUNDE

Door de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Oost-Vlaanderen werd voor het jaar 1972 een prijsvraag uitgeschreven voor heemkunde. De brkoonden zijn Dr. Paul Rogghé met zijn werk "Een eeuw Eeklo (1830-1930); proeve van sociaal-ekonomische geschiedenis; en Luk Stockman met zijn werk "De brieven van Assenede en De Vier Ambachten".

De Heemkundige en Historische Kring "Gent" verheugt zich over de bekroning van het werk van zijn ere-voorzitter Dr. Paul Rogghé en biedt hem zijn oprechte gelukwensen aan.

PAUL ROGGHE, geboren te Gent op 16.12.1904, studeerde te Leuven en te Gent, waar hij promoveerde tot doctor in de wijsbegeerte en letteren aan de universiteit. Hij begon zijn carrière als journalist en buitenlands korrespondent. Hij werd leraar en studieprefekt eerst van het Stedelijk Lyceum te Gent, later van het Koninklijk Ateneum te Eeklo. Thans is Rogghé medebeheerder van de Kultuurraad voor Vlaanderen, ere-voorzitter of voorzitter van talrijke kulturele en artistieke genootschappen en kommissies.

Paul Rogghé publiceerde talrijke literaire werken w.o. dichtbundels en romans, essays en toneelwerk. Hij is ook bekend als stichter en redakteur van drie Vlaamse literaire tijdschriften: Pan I, Pan II en De Faun. Met "De Grote Vaart" werd Rogghé laureaat van de literaire Prijs van de stad Gent (1954), met "Elegie voor een Levende" van de Oostvlaamse Provinciale Prijs voor de Poëzie (1961).

Als historicus leverde Paul Rogghé een vijftigtal werken en bijdragen, waarvan vooral dienen vermeld te worden: "De politieke loopbaan van J.J.Raepsaet tot 1815", "Vlaanderen en het zevenjarig beleid van Jacob Van Artevelde", bekroond door de stad Gent in 1949, "Pieter Anastacius De Zuttere, Zuidnederlands apostel van de verdraagzaamheid in de XVIe eeuw", "Vlaanderen en de Tempelorde" en "Gentse Klerken in de XIve en de XVe eeuw", waarmede Rogghé in 1962 laureaat werd in de Literaire Prijs voor geschiedenis van de stad Gent. Zijn werk "Een eeuw Eeklo (1830-1930); proeve van sociaal-ekonomische geschiedenis" werd ex-aequo bekroond met de provinciale prijsvraag voor Heemkunde 1972.

* * * * *

VRAAG EN ANTWOORD.

VRAAG NR. 41 van Dhr. W. Vlerick

Gentse kerkhoven en begraafplaatsen. Wie kan er een bibliografie of inlichtingen verstrekken aangaande de kerkhoven in het Gentse? De vraag wordt zowel gesteld in verband met de vroeger verdwenen kerkhoven rondom de verschillende Gentse kerken als de verdwenen begraafplaatsen van de Wasstraat en de Smetstraat, en de thans nog bestaande Westerbegraafplaats (Brugse Poort) en de Zuiderbegraafplaats (Heuvelpoort).

VRAAG NR. 42 van Dhr. W. Vlerick

Hoofdpostgebouw op de Koornmarkt. Waar kunnen inlichtingen ingewonnen worden aangaande de bouw van het Postgebouw op de Koornmarkt. Bestaat hieromtrent bibliografie en beschrijvingen? Boven de bovenste vensterrijen bevinden zich rondom het postgebouw een 20-tal medaillons van regerende staatshoofden uit de tijd dat het gebouw werd opgetrokken. Wie zijn deze afgebeelde staatshoofden en welke verklaring wordt er gegeven aan het feit dat er langs de zijde van de Pakhuisstraat een medaillon met de afbeelding van een chinees of japper voorkomt? Wat stellen de grotere beelden in de voorgevel en de zijgevel voor?

ANTWOORD OP VRAAG N° 32 van J. Koninckx door R. Tuytschaever.

Het oude huisje hoek St. Jacobsnieuwstraat en Gildestraat werd door mij gefotografeerd op 30 mei 1971. U kunt daarvan een bijkomend exemplaar bekomen.

ANTWOORD OP VRAAG N° 33 van J. Van Waesberghe door J. De Poortere.

De religieuze bouwstijl wordt bepaald door de bouwloos van het bisdom. Gent - met als scheidingslijn de Schelde - behoorde toe aan het bisdom Doornik tot dat in 1559 Philips II het bisdom Gent liet stichten. Nadat we Carolingische (St. Baafs-

abdij), en Romaanse kerken (bv. St. Jacobs) bezeten hadden, komt via Doornik een stijl die niet meer zo Romaans, maar toch nog niet volledig gotisch is: de Scheldegotiek; waarvan Doornik, Gent (St. Niklaas) en Oudenaarde (Pamele) de mooiste exemplaren bezitten. Aangezien de Leiestreek ook tot het bisdom Doornik behoorde hebben we o.a. te Deinze Scheldegotiek. De algemene kenmerken zijn: grotere uitbouw van de plattegrond en in vele gevallen vergroten van een vroegere kerk, breder uitgebouwd dan de Franse kerk. Vieringstoren. Cylindrische hoektorens, geen kranskapellen, drielichtvensters en buitendoorgangen van de bovenvensters. Voor wat het inwendige betreft: basilikaal type, ronde zuilen met haakkapitelen, triforium met steunwissel en gelijke openingen, opgetrokken in Doornikse kalksteen.

Het plan voor de restauratie van de St. Niklaaskerk van Gent voorzag een meer spitsdak voor de vieringstoren, volledig in Doornikse trant. Maar daar Gent, door alle eeuwen heen een meer stompe toren gekend had, bleef men bij het oud stadsbeeld. De Scheldegotiek liet zich ook gelden bij niet religieuze kunst (bv. in het Gravensteen, en in de kapittelzaal van de St. Baafsabdij).

- door R. Tuytschaever

In "Bouwkundige Termen" Woordenboek der Westerse Architectuurgeschiedenis, door Dr. E.J. Haslinghuis, vindt men de volgende bepaling over Schelde-gotiek:

"Regionale variant van de vroege Gothiek waarvan de verspreiding samenhangt met het gebruik van Doornikse steen. Men vindt ze o.a. aan het koor (ca. 1225) der St. Nicolaaskerk te Gent, dat van St. Maarten te Ieper, van de O.L.Vrouwkerk te Oudenaarde, het schip van de O.L.Vrkerk te Brugge en van de kerk te Aardenburg (Zeeuws Vlaanderen).

Kenmerken: venstergang langs de bovenlichten, voorliefde voor het drielichtvenster met colonnetten in de dagkanten, ronde hoektorens voor de W.- en aan de andere gevels, schematisch knoppen-kapiteel. In de tweede helft XIII wordt de Scheldegotiek door de Noord-franse en later door de Brabantse Gothiek opgesloopt. Een vrij veel voorkomende trek zijn de kapelgevels langs de zijbeuken.

Litt.: St. Leurs, *Gesch. d.kk.in Vlaanderen* (Antw. 1946); R.Maere, *Notes sur qq.édifices de style scaldisien* (in *Ann. du Congrès archéol. de Gand*, 1913, III)

ANTWOORD OP VRAAG NR. 34 van H. Collumbien door J. Somers

De Heer A. Speeckaert, zoon van Pol Speeckaert, die me zeer bereidwillig te woord stond, is overtuigd dat zijn vader de auteur is van "De stirkste Man van Gent".

Hij heeft zijn vader altijd horen zeggen dat hij enkel liederen zong waarvan hijzelf de tekst had geschreven.

Ook herinnert hij zich nog de oorspronkelijke tekst met hier en daar een doorhaling.

VARIA.

- * Bij het lezen van "Napoleon Destanberg" door Dhr. M. Steels (jg. 2 nr. 2 blz. 26) komt me het volgende te binnen: De drukkersfamilie 'Van Melle' is verwant met Nap. Destanberg. Nu nog leven in Gent personen die zich Destanberg noemen en de familienaam "Van Loo" bij hun ascendenten hebben. "Van Loo", "Deynoot", "Van Melle", "Minne" zijn de laatste families die + 1752 deel uitmaakten van het Beenhouwersgilde dat stand hield tot het einde van het oud regime (einde 18de eeuw). Bij de Carolijnse Concessie (1540) schafte Keizer Karel de gilden van Gent af. Nadien kwam een verzachting, en het beenhouwersgild mocht opnieuw gevormd worden op voorwaarde dat de beenhouwers "Prinsekinderen" werden, d.w.z. dat ze in geval van oorlog tegen de vorst - de Prins - hun hulp verleenden. Vandaar de legende: De "Van Melles", de "Deynoots", de "Van Loos", de "Minnes" zijn bastaards van Keizer Karel. Legende die stoelt op het verkeerd begrip "Prinsekinderen". Als ik het goed voorheb stamt Hans Van Werveke eveneens af van de "Prinsekinderen van Gent"

J. De Poortere

* Audio-Visueel Spel in de Lakenhalle

Het eerste audio-visueel spel in de Lakenhalle "De Eeuw der Artevelden" kende gedurende 8 jaar (van 1964 tot 1972) een groot en verdiend succes. 275.000 bezoekers is immers een cijfer dat voor zichzelf spreekt.

De laatste vertoning ervan ging door op 30 september 1972. Herinneren wij er aan dat de tekst geschreven werd door de Artevelde-specialist, onze Ere-Voorzitter Dr. Paul Rogghé.

Het Stadsbestuur heeft zeer terecht besloten het hier niet bij te laten en vanaf 7 april zijn de voorstellingen begonnen van het tweede audio-visueel spel, getiteld "Gent en Keizer Karel". Deze keer is de tekst van Prof. Dr. H. Balthazar. De sprekers in de Vlaamse versie zijn J. Vissenaken en Nand Baert.

Vertoningen: alle dagen van 8.30 u tot 11 u 30 en van 13 u tot 15 u 30. Avondvoorstellingen op aanvraag. Taal: naar keuze: Vlaams, Frans, Engels, Duits, Spaans of Italiaans. Algemene inkomprijs: 15 F. Vermindering voor groepen. Voor speciale folder, postkaarten, dia's en bijkomende inlichtingen: zich wenden tot de Dienst voor Toerisme - Borluutstraat 9. Tel: 25.36.41.

* * * * *

BIBLIOGRAFISCHE SPROKKELINGEN

- * In "Oost-Vlaanderen" jg. 1973 nr. 1 verschenen een aantal artikels over Abdijen en Begijnhoven in Oost-Vlaanderen. Voor Gent noteren we: De St. Baafsabdij, St.-Pietersabdij, De abdij van Nieuwenbos, De Bijloke, Gent, Stad der Begijnhoven, Het St-Elisabeth- of Oud Begijnhof, Het Klein Begijnhof O.L.Vrouw ter Hooye en St. Amandsberg- Het groot Begijnhof.

P. KLUYSKENS, Gent en zijn begijnhoven, in: DE GENTENAAR, 20.III.73, 27.III.73, 3.IV.73 en 10.IV.73 blz. 8

* * * * *

GENT IN DE SPIEGEL VAN ZIJN DAGBLADEN.

- * Betreffende het metro-probleem lazen we in Het Volk van 22.III. 73 blz. 19: Naar blijkt uit beschouwingen voorontwerp gewestplan: Stadsbestuur houdt enkele opties uit Gent morgen aan: "De zogenaamde S-baan zou als noord-zuidverbinding niet door de oude stadskern mogen. De S-baanfunctie dient verplaatst te worden naar de oostelijke zijde van de agglomeratie", en in Vooruit van 24-25.III.73 blz. 8 en Het Laatste Nieuws van 24-25.III.73 blz. 9: "Toch geen Metro in de Leiebedding. Vrees voor schade aan historische gebouwen omdat er rampen te vrezen zijn met de Sint-Michielskerk en Het Pand, de Graslei en het Gravensteen".
- * Piet Korrel in Het Laatste Nieuws van 24-25.III.73 blz. 7: "Eigenaars nu al twee jaar aanlokkelijk benaderd. Wie poogt Gentse Graslei te kopen voor 200 miljoen". Een artikel dat U eens moet lezen!
- * Uit "Rechtvaardige rechters zijn ver te zoeken" in Het Laatste Nieuws van 23.III.73 blz. 2 lazen we: "Het heeft nu al een beetje te lang geduurd met het gestolen paneel. Misschien heeft het Metropolitan Museum van New York het gekocht?"
- * In de reeks: Zoeklicht op begijnhoven en abdijen verscheen in het Volk van donderdag 23.III.73 blz. 17 de derde bijdrage over De Bijloke.
- * In de reeks Gedenktekens te Gent verschenen in Het Volk, noteerden we: Lambrecht Lambrechts, muziekkundige, Kunstlaan 51 (15.II.73 blz. 31); Adolphus Quetelet, Koornmarkt 11, beroemde wis- en sterrekundige (22.II.73 blz. 31); Edmond Dutry, Strijder voor Gents aloud Stadsschoon, Koornlei nr. 9 (1.III.73 blz. 35); Pieter van Gent, aan de muur van Justitiepaleis (8.III.73 blz. 28) en Paul Van Staey, Voskenslaan 67 (22.III.73 blz. 16).
- * 100 jaar Zusterkens der Armen te Gent, in De Gentenaar van 13.III.73 blz. 6

* * * * *

BIBLIOTHEEK EN ARCHIEF.

- * W. STEEGHERS, Priester-dichter Basiel Jozef Hyacinthe De Craene (1880-1956). Overdruk: Appeltjes van het Meetjesland, XXIII, 1972, 8°, 9 blz.
- * Jaarboek van de geschied- en heemkundige kring van het graafschap Jette en omgeving, 9e jg. 1972, 8°, 51 blz.

- * Ons Graafschap, Kontaktblad van Geschied- en heemkundige Kring van het Graafschap Jette en omgeving, 2e jg., nr. 4
- * De Schakel- El Lazo, Buenos Aires, N° 207, Marzo 1973.

* * * * *